

ACTIVITATEA MUZEELOR MEMORIALE „IOSIF VULCAN“ ȘI „ADY ENDRE“ PE ANUL 1980

de
BLAGA MIHOC
TÓTH JÁNOS

Verificînd cu atenție posibilitățile de sporire a colecțiilor cu materiale din domeniul activității publicistico-literare contemporane, fondurile Muzeului memorial „Iosif Vulcan“ au fost îmbogățite în special cu anumite tipărituri (pliante, programe, invitații) de dimensiuni mai mici, oferite de Muzeul Țării Crișurilor, sau de alte organe și instituții culturale. Pe lângă aceasta, s-au efectuat și cîteva achiziții, între care vom nota ca mai deosebite exemplarele din romanul în cinci volume, al lui Ponson du Terrail, *Cavalerii nopții*, tradus și tipărit de Iosif Vulcan la Pesta, în anii 1870—1871, precum și numărul jubiliar al revistei *Gazeta Transilvaniei* din 1908. În perioada de la 1 ianuarie la 31 decembrie 1980 colecțiile muzeului au crescut cu un număr de 34 de obiecte muzeale.

În cazul Muzeului memorial „Ady Endre“, în perioada la care ne referim, colecția muzeală s-a îmbogățit cu 110 piese de muzeu. Acest spor apreciabil se compune în primul rînd din diferite donații ce conțin documente, articole de presă și diverse publicații referitoare la viața și activitatea lui Ady Endre sau la cinstirea poetului de către contemporaneitate, atît în țară cît și în străinătate. Au fost achiziționate totodată mai multe opere ale poetului, dintre care se remarcă edițiile priceps ale volumelor de poezii: *Ki látott engem* (Cine m-a văzut?), *A minden titok verseiből* (Din cîntecul tuturor tainelor), *A magunk szerelme* (Dragostea noastră), *Amenekülő Élet* (Viață în refugiu).

La ambele muzee a fost continuată întocmirea fișelor analitice de evidență a obiectelor muzeale (cîte 300). Completarea fișelor a prilejuit descoperirea unor eminente colaborări la *Família* (seria III-a), între care cităm pe Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu și Constantin Noica, autori ai

unor articole de elevată ținută filozofico-literară. Muzeograful de la Muzeul memorial „Ady Endre“, la începutul lunii decembrie 1980, a participat la faza finală a actualului ciclu de perfecționare, care a avut loc la București. Cu această ocazie, a fost susținută lucrarea de atestare, intitulată *Prezența lui Ady în cultura română*.

Urmărind valorificarea unor cercetări mai vechi sau mai recente s-au organizat următoarele expoziții: *Eminescu și revista Familia* (în colaborare cu Liceul „Iosif Vulcan“), *Prezența lui Ady în presa din România* și expoziția tematică, intitulată *Relații culturale româno-maghiare în Bihor*, rodul colaborării dintre cele două muzee memoriale și vernisată în Cabinetul de literatură al Liceului „Alexandru Moghioroș“.

Folosind din plin experiența pozitivă a anilor precedenți, activitatea cultural-educativă în cursul anului a îmbrăcat forme diverse. Pentru grupurile de vizitatori au fost asigurate ghidaje competente și diferențiate. Astfel, de exemplu, grupurile de elevi au beneficiat de ghidaje speciale sau lecții tematice axate pe laturile esențiale ale vieții și activității celor două personalități. Dintre alte forme de activitate cultural-educativă menționăm simpoziioanele organizate la Liceul „Alexandru Moghioroș“, cu tema *Tradiții culturale progresiste în Bihor*, la Liceul de filologie și istorie din Oradea avînd ca temă *Făurirea statului național român unitar*, conferințele și expunerile susținute la diferite cluburi și unități școlare (26 la număr), cursurile cu tematica *File din istoria orașului Oradea și Bihorului*, susținute de muzeograful celor două muzee memoriale de la Cooperativa „Tricotextil“, respectiv Clubul C.A.R.P.O., precum și articolele publicate în presa locală, atît în limba română cît și în limba maghiară.

Ca rezultat al cercetărilor științifice au fost elaborate și prezentate în cadrul unor sesiuni științifice organizate la Oradea, Tirgovîște, Timișoara și Iași, mai multe lucrări. Dintre acestea amintim pe cele semnate de muzeograful Blaga Mihoc: *Reuniunea agricolă română din Sibiu în paginile revistei Familia* (în colaborare cu I. Mircea Paina), *Mișcări demografice în Bihor, cu ocazia aplicării reformei agrare din 1921*; *Aplicarea reformei agrare din 1921 în Bihor. Improprietări prin strămutare*, și pe cele semnate de muzeograful Tóth János: *Activitatea de răspîndire a cunoștințelor științifice a Asociației medicilor, farmaciștilor și naturaliștilor din Oradea*; *Mărturii despre activitatea culturală a românilor bihoreni apărute în presa maghiară — 1860—1904* (în colaborare cu Viorel Faur); *Din activitatea cercului de sociologie „Darwin“ din Oradea*; *Activitatea sociologului militant Agoston Péter la Oradea, 1903—1914*.

Menționăm totodată și faptul că unele lucrări au fost tipărite sau predate pentru tipar, ca de exemplu: *Aplicarea reformei agrare din 1921 în Oradea*; *Anul revoluționar 1848 în însemnările unui intelectual transilvănean*; *Cu privire la concepția filozofică a dr. Vasile Lucaciu de Blaga Mihoc*, respectiv *Contribuții la cunoașterea vieții culturale orădene din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și de la începutul celui de al XX-lea*; *Societatea literară „A Holnap“ din Oradea*, de Tóth János.